

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelstads Adress: Brästorp, Tring.
 Socken: Tring Berättat av:
 Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Tring

Negativt svar ang. kyrkogrimmen.	s. 1.	H. G. 13.
Tranan och väfnadagen.	s. 2-3	H. G. 14
Julgrannen.	s. 4, 11, 19, 24, 28.	H. G. 17
Ont öga.	s. 5-8.	L. u. F. 26.
Svar på frågor ang. "mätning" v. sjukdom.	s. 9.	H. G. 16.
Konkreta jul seder.	s. 10-34	L. u. F. 34. (L. u. F. 22; 25)
L. u. F. 35 har ej besvarats.	s. 35.	

ACC. N:R.

M. 7940 : 7.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista H. C. 13

Då jag förfrågat mig hos de äldre personerna som äro födda inom socknen, har ingen hört något om vad denna frågelista vill veta varför jag ej kan villfara Eder begäran som sig bör.

Ordet "grim" har folket här talat om som beteckning på grävling exp. "Grins kula" "Grims stue" om detta är ortens egen tydning eller impulser kommit från annat håll är svårt att utröna.

Skriv endast på denna sida!

No. 1.

ACC. N:R *M. 7940:2.*

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Eric B. Karlsson

Härad: Medelsta

Adress: Bråstorp Tving

Socken: Tving

Berättat av: Sven Wallin

Uppteckningsår: 1930

Född år 1862 i Tving.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista No. H. G. 14.

p. 1/ Som vi veta att på våren drar en del flyttfåglar från söder mot norr och att Tranan är med bland flyttföglarna just vid den tiden kommer troligen ordet derav utav något kvickhuvud.

Här på orten användes uttrycket "Tranan bär ljus i säng" endast som en varning åt familjemedlemmarna till sparsamhet med ljuset och att vila ut efter dagens arbete.

p. 2/ Någon utklädning har ej förekommit sedan 1875.

p. 3/ Nej.

p. 4/ Inga gåvor till varandra förekom.

p. 5/ Tranbrev har ej förekommit.

p. 6/ Hälgdagsmat, ej något särskilt.

p. 7/ Att vattnet hade särskild verkan då trodde folket, varför de unga vårfruar avtog begav sig till s.k. offerkällor och offrade penningar der, syftmålet var vinnande av fästeman, fästekvinna

Skriv endast på denna sida!

*2 m. i denna
sedan!*

No. 2.

ACC. N:R.

M 7940:3

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson #
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Sven Wallin
Uppteckningsår: 1930 Född år 1862 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

alltså var det kärleken som gjorde sig kännbar efter vinterns långa mörka kalla grepp.

Var vattnet klart kunde den besökande i källan efter offrandet se en bild, vilken med litet fantasi kunde föreställa den tillkommande, hoppet grydde och den offrande återvände till hemmet under tystnad för att tidigt komma i säng och drömma om vad de sett.

p 8/ Att några märken på Vårfrudagen utlästes vet jag, men kan ej få fram den såsom renodlade här i orten.

p 9/ Några särskilda arbetsförhållande förekom ej.

p 10/ Att komma först i säng betecknade driftighet i arbetet och var tävlan stor både hos gammal och ung, den som ej före mörkrets inbrott var i säng kunde få ligga på horn och var detta en stor skam vilken ej lätt kunde glömmas.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 7940:4

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista H.C.17.

Skall försöka anskaffa någon bild av den tidigaste jul-
gran jag minnas. Ävenså ljushållare.

För övrigt har jag tidigare berört samtliga frågor så
gott jag kan, är det någon särskilt punkt det är otydligt
står jag villigt till tjänst med förtydligande.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7940:5

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista No.L.U.F.26.

Pkt.1. Det enda som fruktats här var " Ont öga", rykten föregick
personen som hade ont öga, den personen blev utestängd från allt

man var rädd om.

Pkt.2. Ont öga var medfött.

Pkt.3 Säg de på ett barn blev det sjukt, såg de på unga djur blev
det också sjukt, vantrivdes som folk sade.

Pkt.4. Fick de se på ett jaktgevär och ta det i handen, kunde äga-
ren aldrig mer döda ett villebråd med det geväret, med mindre
än med mutor söka få skadegöraren att ändra och häva verkan.

I min ungdom kände jag 2 gamla jägare Tunström och Jonas
båda jagade på ungefär samma marker, troligen hade Tunström
fått mera vilt än Jonas, så en dag träffades de båda i skogen
Jonas sa då till Tunström " du måtte ha en go bössa" ja sa Tun-
ström, " jag har nyligen köpt den av Lilja i Uddabygd o han sa
att det var ett gott järn / bössa/ jag betalade möe för den 4
riksdaler Km." Jonas bad att få se den dyra bössan, Tunström
viste då ej faran utan lämnade järnet till Jonas, Jonas såg på
den överallt, siktade med den och överlämnaden med de orden, " ja
du Ture så märkvärdig tror jag inte den är ". Från den dagen
kunde Tunström ej döda något djur med järnet, utan efter 1 års
fåfång jakt sålde Tunström järnet för 1 riksdaler till en ung
pojke vilken ej heller kunde döda något med den.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7940:6.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 3. Jonas som var mycket äldre än Tunström blev sjuk och låg på sitt yttersta, det var år 1896 / då tänkte Tunström nu kan väl Jonas ej göra mig något ont, jag skall i alla fall gå till honom och prata med honom, järnet kunde Tunström ej glömma, under samtalen vågade Tunström fråga Jonas varför han gjorde så med järnet, Jonas jämrade sig av smärta, tittade på Tunström och sa " hade du kommit till mig tidigare har jag skullat gjort den bra igen, nu vill han som hjälpt mig att jag skall komma hem." Tunström var då 50 år, men han hörde viskningar och röster runt omkring i rummet der gamle Jonas låg, trots Jonas var ensam i sin stuga de sista 15 åren, Tunström trodde fullt och fast på att osynliga makter bevakade Jonas nu på dödsbädden och långvarigt blev ej besöket.

Jonas onda öga var av de närmare grannarne känt förut, varför ingen vågade se till honom på dödsbädden, min far trodde ej på något onaturligt, han var den siste som talade med Jonas här i livet, grannarne frågade hur han vågade vara hos en sån människa som gjort så mycket ont, far svarade, han Jonas har ej gjort mig eller min familj något ont som ej kan förklaras.

Jonas var en stor skälm i sina yngre dar och lurat far hade han, men det blir en annan historia.

Tunström vidhöll sin tro om Jonas och järnet intill sin död år 1918.

Pkt. 4 Jakt och fiske, bak och bryggd, tillväxten hos allt vad ungt var, särskilt var de rädda för att ysta om någon kom som de viste hade ont öga.

Pkt. 5. Bortmota den besökande på mest lämpliga sätt, med mat, penningar, helst vänskapligt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M 7940:7

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 6. Undvek att låta personer se väven om de ej vore kända, då väven sveptes var alltid vakt utsatt så att man ej blev överrumplad.

Pkt. 7. Förut här nämnt och kan tilläggas, då person med ont öga tittat på ett djur, ville det ej mer trivas, åt ej som förut lydde ej som tidigare, blev onda i sinnet, kornas mjölk länade ej något smör, grisen växte ej mer, jakthunden drev ej villebrådet o.s.v..

Pkt. 8. Se pkt. 3 härovan.

Pkt. 9. Ond fot. ond hand, ont håll, hade nog samma betydelse skillnaden var att: ond hand måste föremålet beröras, ond fot då trampades det som skulle skadas, ont håll var, att den som fick ont häftigt utan någon varning råkat ut för ont håll såsom ryggsnitt och leten.

Ryggsnitt botades i min barndom av någon därför känd jägare som sköt "Villapaskott". Förut omnämnde Jonas kunde.

Blev man Leten kunde många gamla gummor hjälpa detta,

Jag kan ej uraktlåta att här skildra då jag blev botad från Letan, vid tolv års ålder blev jag en skymningsstund häftigt illamående, som bestod i frossa, kräkningar och ont i hela kroppen. Min mor var benägen att tro på onda makters spel, arv från sina föräldrar / far han bestred allt sådant / far var borta och en gumma som bodde ej långt från hemmet tillkallades i all hast, hon förklarade att jag blivit Leten

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7940:8.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tvings Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i
.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 9. Jag anmodades att genast lägga mig, då jag av mor blivet omhuldad på bästa sätt kom gumman in till bädden och hade ett fat med vatten uti samt en skopa med glödande kol i hon sträkte fram både vattenfatet och glöderne över huvudet lät ett kol falla i vattnet flyttade sakta armarne över mig från huvudet till fötterna, kolen fräste i vattnet och samtidigt mumlade hon något, så sattes fatet med vatten och kol under sängen under minan fötter, hon mumlade en ramsa över mig och gick ut, mor kom in lade på mig mera kläder och jag somnade, på morronen var jag kry som vanligt, jag frågade mor vad gumman läste, jag vet det ej svarade mor, då far fick veta det skrattade han åt mor och sa ja tron gör nytta ibland, pojken blev förkyld och det var värmen som gjorde susen.

Sedan har någon sagt att ^{de} mumlar något bibelvers från gamla testamentet, hur sig förhåller vet jag ej ännu.

Pkt. 10. Hade en person varit hos någon och något oberäknat inträffade börjades tvivlet, skulle något hända på ett annat ställe då samme person varit där, dåvar man säker och de varnade varandra för personen.

Pkt. 11 Alla benämningar har nog samma mening och samma betydelse.

Pkt. 12 I den bemärkelsen frågan gäller har jag ej hört något, att den ännu ej kyrktagna var lättast att skada har jag hört.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 7940:9

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista HC.16

Här inom denna socken känner ingen till " Mätning " vid sjukdom.

En gammal man som vandrade vägarne på 1890 talet utlovade att bota sjukdomar och fördriva onda väsen , då han inkom i denna socken var det alltid någon som trodde på honom och i ett fall vet jag, att en torpare, vilken trodde sig hava större otur än andra, bad honom befria sig från de onda makter som ställde till missväxt, sjukdom bland människor och djur, brist på lämpligt arbete, ingen framgång med något, mannen lovade att han kunde avhjälpa detta och vända allt till rätta igen, men villkoret var, att torparen skulle lämna så mycket ullgarn att det räckte runt Tvings kyrka, det säges att torparen trodde på bättring i hemmet.

Någon vidare spridning har ej mätningsförfarandet ej förekommit här på de senare 90 åren.

Skriv endast på denna sida!

no. 1.

ACC. N.R.

M. 7940:10.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tvings Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Frågelista L.U.F. 34

p 1/ Advent firades ej på särskilt sätt.

p 2/ Lucia har ej firats i min familj.

p 3/ Den stundande Julen började redan omtalas i oktober månad, far och mor samtalade och bestämde vilket nötboskap som skulle utgå, i bestämmandet togs hänsyn till hur mycket som skulle användas i eget hushåll tillsammans med julgrisen.

Familjen bestod av 4 vuxna pers. och 4 barn, detta hushåll kunde ju ej använda ett helt större nötboskap utan nöjde sig då med en halva, var det ett ungdjur behölls hela fallet, grisen hur stor den än var användes alltid i hemmet.

Så avmättes säd till julebröd, 1 säck råg till grovmjöl, 1 säck råg till siktemjöl, 1 säck korn till korngryn, 1 säck vete till s.k. helgryn, 1 säck korn till kormmjöl, i varje säck var 10 pund spannmål.

Skriv endast på denna sida!

No. 2.

ACC. N:R.

No. 7940: //.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år 1880 i Tving

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Denna spannmål måste till kvarnen fortast möjligt ty vid denna tid på året var kvarnen överhopad med arbete, var det då ett torrt år eller höst kunde det bli besvärligt att få malet till julen.

Vi hade lång väg till den kvarn som kunde framställa det nu önskade, mindre kvarnar fanns ju vid små vattenfall men de kunde endast grovmala spannmål, folket här på orten var ej angelägna om att få hämta mald inpå jultiden ty spöken och gästar huserade i skogen och på vägar denna tid på året och mycket farligt var det att vara ute Tomas natt, det berättades om hemska händelser de upplevat som var ute och körde i kvarnärende den natten.

Julgran skulle utses i skogen, en vacker dag i november gick far och vi barn ut att titta på granarne, det var för oss en högtidsdag, den av oss syskon som kunde peka ut en gran vi tyckte om och som även passade fars önskemål, blev ju av syskonnen länge omtalad.

Skriv endast på denna sida!

No. 3.

ACC. N:R-

M. 7940:12.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julgranen var obligatorisk i mitt hem från tidigaste barndom, likaså i mors hem, i fars hem användes tidtals juleträd.

Den gran vi tog sikte på i skogen skulle vara lagom hög klar grön färg, harmonisk växen med ej för tät grenverk, samt ej vidlyftig och risig.

Vid samma skogspromenad såg far ut torra furor och granar vilka omedelbart hemforslades och upphöggs till lätt brännved för julstöket.

På vedbacken i vackert väder, på logen den övriga tiden dunkade yxan och slagan taktmässigt och dagarne gingo fort.

Så började slakten i regel 14 dagar före jul alltid en måndag, slaktaren kom redan innan gryningen ty vid denna tid var det många gårdar som behövde honom.

Karlar och kvinnor vore beredda med kittlar och mjöltinor

Skriv endast på denna sida!

No. 4.

ACC. N:R

M. 7940 : 13.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kryddor och korvspetor vilka vi barn plockat och skrapat, Då djuren vore dödade blev det en stor brådska för kvinnornas del, dagen var kort och deras sed var att medan inälvor vore varma få det mesta gjort vid dem, far själv saltade in vad som skulle saltas, ansvaret för att kött och fläsk blev hållbart åvilade far.

Dessa dagar var måltiderna ganska obestända men var målen så mycket mer njutbara med allt möjligt gott, korv och palt i stora mängder av blodet, så hackekorv, levekorv, pölsa och korv som mest liknade nutvarande god medvurst, sylta av flera slag, lungmos m.m. allt med tanke på ett gott julbord.

Så var det julbyken, i mitt hem varierade tiden något beroende dels på väderleken och dels på övriga arbeten å gården helst skedde bykningen i mitten av november om vädret var gynnsamt.

Skriv endast på denna sida!

No. 5.

ACC. NR.

M. 7940:14.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i
.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
.....

I annat fall efter slakten, bykningen varade minst 3 dagar sådana bykar gjordes endast vår och höst.

Bryggd förekom ej i mitt hem.

Ljusstöpning förekom då tillgången på talg och vax var tillräcklig, sättet är väl bekant?,

Veckan före jul, veden var färdig och inlagd i särskilda fack, ved för kokspisen, ved för kakelugnen, ved för den öppna spisen, denna s.k. julved var särskilt väl kluven stark och först och främst torr.

Så bakades ett bak grovbröd, sandmalen råg, 14-15 kakor 15 tum i diameter och 4-5 tums tjocklek å mitten.

Ett bak slagbröd av sandmalet rågnjöl. samma storlek.

Ett bak siktebröd av skalad råg. samma storlek.

Vetebröd, enkelt utan kryddor, i form av levar, kakor och bullar större och mindre.

Skriv endast på denna sida!

No. 6.

ACC. NR.

M. 7940:15

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vetebröd, med smör socker och olika kryddor, såsom små bullar, kringlor, snäckor, kransar m.m. ett tiotal olika typer samt de obligatoriska pepparkakorna och julagubbar, julahästar med pepparkorn till ögon och övriga krumelurer,

Även bakades små gubbar, med röd färg påstruken här och der, vilka upphängdes i julgranen. Vi barn skulle ha var sina kakor och då barn har så olika smak blev modellerna högst olika till formen.

Så bakades potatispankakor vilka under helgen skås i bitar stektes i flott och var mycket omtyckt rätt.

Juluppköpen skedde i olika repriser vid stadsresorna, familjen samlad var ej ute i uppköpsärenden, far hemförde från staden vad som ej kunde anskaffas i handelsbon på landet.

Ibland kakorna får även framhållas klenäter, vilka kokades i föttyr.

Skriv endast på denna sida!

No. 7.

ACC. NR.

M 7940 : 16.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Puttsning av silver, koppar, mässing och tenn, skurning av golv dörrar och allt trävirke, vävar skulle avslutas och allt som kunde avvaras under hälgen undanställas, fint och pyntat överallt var en nödvändighet för att möta julen.

Arbetsamt var det de sista dagarna, så att även nätterna blev arbetstid, men en natt Tomasnatt vågade ingen arbeta mellan 11 och 2 på natten.

Så dagen före julavton skulle alla bada, då ingen badstu fanns och inga badrum heller, eldades upp i bryggghusspisen der en stor gryta vatten värmdes så blandades kallt och varmt vatten i ett stort kar, efter önskan och var och en under em. och kvällen kunde tvätta sig grundligt, alltid blev det då sombyte av underkläder samtidigt, finbaken fortsatte till sena natt.

Julavtons morron kl. 6 bjöds på "davare" / 1 stor brödskiwa

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i
.....

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1 lika stor ostskiva samt 1 stor sup bränvin, så började mor koka rödbetor och steka julskinkan, alla bord och sittplattser belades med dukar och täcken, ute i stallarne fejade dräng och piga på bästa sätt, foder bars fram, hackelse skars, allt skulle vara så bekänt som möjligt hälgdagarne över.

Inne i köket var alltid någon utav tillfälligt arbetsfolk för att få smaka av julmaten samt även få ett paket med sig hem, i det paket var 2 slags bröd, 1 bit fläsk, 2 korvar samt några småkakor, dessutom fick någon 1 bit tyg, 1 skålpund ull eller något annat som kunde anses mycket nödvändigt just i det hemmet, mor viste det, vad som var välkommet.

Kl. 12 midd. var allt arbetsfolk å gården fria, d.v.s. foder åt djuren måste ju givas under em. som vanligt.

Middagen avåts kl. 1 den dagen, annars kl. 12 varje söcken-
dag.

Skriv endast på denna sida!

Nr 9

ACC. N:R.

M. 7940:18.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tvings Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På bordet serverades bröd och ett fat med kokt fläsk, på spisen puttrade en stor gryta med fläsk, varje person som kunde skar sig ett brödstycke gick till spisen och doppade det i grytan tills det blev genomkokt av flott, och började äta, far skar bröd åt dem som ej själva var nog starka i armen för att skära för sig, de som så önskade åt fläsk till och bryggardricka, alla hade brått- om denna midd, drängen och pigan ville gerna besöka handelsboden för diverse inköp till julen, barnen fick nu som först vara med och kläda julgranen, den var hentagen från skogen och fastsatt i en fot av trä i form av ett kryss, far bar in den i vardagsrummet mor plockade fram en låda och i den lådan var mycket som skulle hängas på granen, granen kläddes med vad som fanns och var brukbart i den lådan, men varje år kom alltid något nytt till.

Skriv endast på denna sida!

No. 10.

ACC. NR.

7940:19.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Eric B. Karlsson

Härad: Medelsta

Adress: Bråstorp Tving

Socken: Tving

Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De första julgransprydnader jag minnas:

Utav rött, vitt, blått, gult papper hemmagjorda korgar, väskor, karameller med stora och små pappersomslag, på somliga en liten bild av ett barn eller djur, med fransar i båda ändar, minne från marknader.

Små karameller, utav någon någon socker och äggvitmassa i former av djur och bokstäver.

Bilder av änglar, tomtar m.m. små flaggor alla nationers, en stor änglabild i toppen på granen, senare en stor svensk flagga.

Ljusen var hemmagjorda och gulvita, sattes i utav ståltråd formade som spiraler med en trådbit under i vilken ett rött lämpligt äpple fastsattes till balans, antal ljus var omkr. 25 st.

Foten var klädd med blått och gult papper klippt i remsor och naggat i en kant, fastsattes med klister.

Skriv endast på denna sida!

No. 11.

ACC. NR.

M. 7940:20.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Eric B. Karlsson

Härad: Medelsta

Adress: Bråstorp Tving

Socken: Tving

Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1941

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Kl. 4 em. dracks kaffe med 6-7sorters dopp, varibland märktes klenäter och pepparkakor, vid denna tid på julavton var granen klädd djuren utfordrade, folket i gården var haldagsklädda, far läste eller mor sjöng en julpsalm, derefter eller vid 6 tiden började mor duka matbordet, några av folket gick ut i stallarne i och för mjölkning samt göra en översyn hos hästar, kor och svin, något extra fick också de, hästarne var sin morot, korna en hötapp, svinen en extra nypa mjöl, kärvar var uthängda för småfoglarna på 4-5 ställen så att de väl syndes från fönstren, till nöje för barnen under den i regel tysta juldagen.

Kl. 7 avåts maten under glad stämning, något sprit bjöd far de manliga äldre tjänarne 1-2 glas, matan bestod av: grovt och fint bröd, smör, skinka, hackekorv, leverkorv, blodkorv, sillsalad, salt ål. lutfisk och potatis, så gröt / helgrynsgröt utav vete/ eller korn- grynsgrot/ eller risgrynsgrot / beroende på tillgången av det ena

Skriv endast på denna sida!

No. 12.

ACC. N:R.

M. 7940:21

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

eller andra slaget, särskilt risgryn var nog ej så lättanskaffade då och i varje fall var det ej egen odling, grötfaten var alltid upprutade med malen kanel samt en mandel nedstucken vid en sida jag tror att mor viste vilken som helst ville hava mandeln och hon ordnade så att den kom dit, vilket blev jubel för de givtasvuxne, den som fick mandeln skulle ju ofelbart bliva gift innan nästa jul.

Grötrim förekom också: " Denna gröt är kokt av mjölk och ej
vann, /vatten/
" Ät gröt men glöm ej snyta ack vad Anna är grann."
I huset,
kom i håg far att du är " Nu ska ni äta upp o ej lämna en smul,
herre i huset. ja önskar er alla en glad och go jul."

Matbordet dukades av utom julahögarne vilka bestod av:
1 mindre rund slagbröds-kaka, 1 mindre siktekaka, 1 större vete-
bulle, 1 mindre /finare bak / vetebulle, så uppe på detta någon
bakad eller köpt djur- eller människofigur, dessa julahögar fick
ligga kvar helgen över, alla barn hade vars sin julahög.

Så framsattes ^mhökade konfekt småbröd nötter samt de jul-
klappar som väckte stor nyfikenhet särskilt hos de unga.

Skriv endast på denna sida!

No.13.

ACC. NR.

M. 7940:22

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Julklapparne delades ut av far och om den var aldrig så ringa blev emottagaren glad och tacksam, julklapparne bestod av: leksaker, strumpor, garn till strumpor, näsdukar, huvuddukar, halsdukar, vantar, henvävet förklädstyg, spetsar, linnväv m.m. i regel idel nyttiga saker. Granen tändes och alla gick i ring kring densamma under sång.

Så beständes hur juldagen skulle bliva, så många som möjligt skulle besöka julottan, en av de äldre måste stanna hemma och så de minsta barnen, kl. var nu 10 och var och en uppsökte sin viloplats med julavtons glädjeskimmer över sitt anlete.

Julottan började halv 6 och för att hinna komma dit måste de upp kl. 4, djuren skulle hava litet mat, vägen till kyrkan är 5 km. i trav bar det ut från gården i gnistrande stjärnljus till bjällerklång, i gården lyst ljus i varje fönster, julgranen var tänd och på vägen till kyrkan var trångt om plats, till julottan skulle alla som orkade.

Skriv endast på denna sida!

no. 14

ACC. NR.

M 7940 : 23.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jag har glömt omnämna att julavton bars en liten skål med gröt ut på logen till hustomten, skålen var alltid tom juldagen så tomteten hade låtit sig väl smaka.

Vid hemkomsten från kyrkan var samma mat som varit på bordet julavton framsatt samt nykokat kaffe, de alla ätit och bytt ut högtidsdräkten mot hällgadsdräkten fick djuren sitt foder i all enkelhet, någon utgödsling förekom ej den dagen, var och en utav gårdens folk vilade, somliga läste guds ord, somliga läste andra böcker, somliga sovo, midd. var enkel utan för mycket arbete i köket mest kall mat, hela hemmet vilade och så var det samma mad andra i granngårdarne.

Annandagen blev återigen en festdag, då kom gäster, vi gästade andra d.v.s. gudstjänsten kl 11 fm. besöktes utav en del, då bjöds vänner tillsammans och fram åt kvällen kunde det även bli dans kring julgranen.

Skriv endast på denna sida!

No. 15.

ACC. N:R.

M. 7940:24

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år *1880* i *Tving*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tredjedagen blev även bjudningar ibland till släkt och vänner, men det dagliga arbetet sköttes nu som vanligt, huldagar kom ju nu en tid ofta och några större arbeten kom ej i gång för än efter trettondagen.

Julgranen fick om söckendagarne stå i oeldade rum för att ej barra för fort ty den skulle vara vacker till tjugondag jul, då hade den många gånger fått sprida sitt strålande barrdoftsskimmer och glatt särskilt barnasinnets.

Vid tjugondag jul skulle granen ut med fest eller inte det som var matnyttigt tog barnen hand om, var det fest delade deltagarna sig i två hälfter ena hälften drog ut ena hälften höll kvar granen inne, den drogs alltid med toppen före ut, olyckstillbud förekom och särskilt om det var höga trappor, vid sådana tillfällen och även i mitt hem, varför då granen var plundrad bar far ut den och lade den på vedbacken.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

pkt.4. Innom hus dekorerades med girlander av tallris och helst ris medd kottar på.

Havre och korngrävar placerades uppe i träd som växte så nära fönstren att man innifrån kunde se de olika fåglar som spisade.

pkt.5. Se ovan.

pkt.6. Granens upphittande i skogen har jag här tidigare berört, hemforsling var ej förknippat med något särskilt, ej heller under tiden den förvarades innan julavton, klädningen har jag berört ovan.

pkt.7. Dukningen har jag också här tidigare omtalat.

Inget av julhögen gömdes i mitt hem längre än till tjugondagen. På matbordet stod bröd skinka och dricka ständigt juldagarne över. Ej några särskilda dekorationer, det enda var tallris i en kruka samt i riset några hemgjorda pappersblommor.

ACC. N:R.

M. 7940:26.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

pkt.8. Förut här besvarat.

pkt.9. Kl.4 en.julpsalm lästes eller sjöngs, se ovan.

pkt.10. Hur det tillgick har jag berört. Julaknuta fanns ej i mitt
eller släkts hem.

Ej heller julklappsrim förekom.

pkt.11. Nötlekar förekom av skilda slag, här prov av några:

Nötter inga?	Min so laska till skogs?
de/vill jag vinna	det gör min med,
på vad sätt?	Vilket träd bo hon under?
bäste vän	det största der ä
vem är den?	Vilket ä dä?
är det Karin är det jämt.	

/Den frågande tog en eller två fingrarne fällda innåt, under
nötter i handen, var det en en finger var en nöt, lyfte
och den svarande sade jämt fick den svarande fel finger fick
den lägga dit en och tvärt om./ den lägga dit en o.s.v. tills
rätt finger hittades./

" Så tog den frågande handen full av nötter och sa,
" Nu är det Jul? den tillfrågade sa, då går jag till dig,
den frågande, hur många gånger? 5 kunde gissas, var det/rätt

Skriv endast på denna sida!

No. 18.

ACC. N:R.

M. 7940:27

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
 Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
 Socken: Tving Berättat av: Densamme
 Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 11.

fick den tillfrågande dem, var det fel, och talet var större fick den gissande det antal den gissade, var antalet mindre fick den gissande utfylla antalet.

Dessa lekar kunde hålla på i timmar.

Så var det pantlekar utav många slag, här exp. på några; Sällskapet satt i en liten omkrets och kunde vara nästan hundra många som helst, en fickduk med ett par knutar på kastades från en till en annan, samtidigt den kastande sa "Skeppet är lastat" varmed, svarade den som tog emot fickduken, den som kastat fick då uppge någonting som började med en förut bestämd bokstav och kunde tänkas vara last å ett skepp, Då fickduken kastats länge kunde det bli rätt svårt för den kastande att hitta något namn på lasten, blev namnet å lasten förklarad omöjlig, fick den kastande lämna en pant. o.s.v. Att alla blev i tillfälle att kasta sågs noggsamt till.

Denna lek kan vara indentisk med "julaknuta" men namnet förekom ej hos oss här.

En annan pantlek lydde så här:

Där satt en gumma och spann,

där satt en gumma och spann,

uti sin mörka kammare,

hon bankade med sin hammare,

och in kom hennes man.

En person utsågs till anförare, rimmet skulle sjungas av alla, med uppmärksamheten riktad på anföraren vilken varje gång rimmet sjöngs stannade på någon halv stavelse, den som sjöng

Skriv endast på denna sida!

No. 19.

ACC. N:R.

7940:28.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt.11. Över fick lämna pant, strofen togs om och om igen anföraren stannade alltid då de medsjungande minst anade det, varför nästan alla lämnade panterlindennanlek.

Pkt.12. Vid dans kring julgranen tog de dansande i ring och började efter sång gå rundt, rytmen i sången varierade och ibland fick hela ringen springa rundt.

I alla fönster brann ljus från 5-7 juldagsmorrön.

Så många som kunde komma ifrån hemmet skulle till julottan.

Pkt.13. Nyårsaften, trettondeaften upprepades delvis vad jag omtalat för julaften.

Nyårsdagen, trettondagen, knutsdagen, kyndelsmässodagen förblev vanliga hälgdagar, såvida ej något släktmöte avhölls då.

Knutsdagen har jag förut omnämnt, då plundrades julgranen antingen enbart av familjen eller tillsammans med släkt och vänner

Lille julaften, Staffansupptåg, stjärngossar förekom ej här.

Skriv endast på denna sida!

No. 20

ACC. NR.

N. 7940: 29.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rkt. 14.

Den eller de tjänare som kunde bliva fria ville alltid på juldagen resa till sina hem och ha 2-3 dygns ledighet, att de fick julklappar julaften har jag tidigare här berört.

Allt vad jag hitintills berättat var jularne emellan 1886-1894 i mitt föräldrahem å en gård vars areal var 28 ha. skogsm. 10 ha. odlad jord. Djurbesättningen var 9 kor 2 ungdjur 2 hästar 2 oxar 3 svin 30 höns.

Gården var inköpt av far 1878, Far var född i Hjortsberga församl. Medelsta härad, mor var född i Br. Hoby Bräkne härad, julsederna medfördes från deras respektive hem.

Samma seder och bruk var allmänt gängse här i orten då det gälde bönder, i stugorna och torparnes hem var det mycket annorlunda, fattigdom var rådande i många hem och några stora julförberedelser räckte ej inkomsten.

Skriv endast på denna sida!

No. 21.

ACC. N^o.

M. 7940:30.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 14.

År 1894 skedde en stor förändring i mitt föräldrahem min mor dog själva julaften, far ansåg att vi ej kunde glädjas på något sätt vid julen mera och då julgran var synbolen för glädjen i denna årets största högtid blev den ej klädd, jag känner ännu hur dessa juldagar förflöto under en gränslös sorg.

Julen 1895 hade far anskaffat ett juleträd, hemmagjort och liknande ett dubbelt kors, i detta juleträd var plats för 7 stora ljus, det anbringades mitt å julbordet och fick brinna helgdagsaftnar under hela julhålgan liksom tidigare granens ljus gjort.

Julföberedelserna blev ju också delvis reducerade beroende på husmoderns bortvaro, det traditionella i julfirandet blev avtrubbat, vid sekelskiftet kom till byn här en svarvare som bland annat även tillverkade juleträd, rödlackerade och pryddiga.

Skriv endast på denna sida!

No. 22.

ACC. N^o.R.

M. 7940:31.

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 14.

I en del hem infördes detta juleträd och julgranen kvar-
blev endast i de hem där tradition strängt vidmakthölls.

Mina syskon som alla var yngre än jag växte upp och de
dystra minnen från 1894 suddades ut så småningom, ungdomens
förmåga att efter sorg åter bli glada gjorde även sig här gäl-
lande, far måste låta oss åter införa julgranens alla tradi-
tioner, detta var 1903.

1907 bildade jag eget hem med att övertaga gården efter
far som då brukat den i 30 år, min hustru var från Fridlefsta
Medelsta härad, både hon och jag tvore ense om att så långt
sig göra lät vidmakthålla våra föräldrars julseder vilka vi
som barn hade de angenämaste minne av.

Alltså fortlevde samma julseder i min egen familj intill
1938 då jag överlämnade gården till en dotter vilken i sin tur

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tvings Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 14. fortsätter julföberedelserna något så när som på sin farfars och mormors tid.

Att förändringar i smått inträtt är ju begripligt, julgransprydnader har skiftat mycket, nu är granen klädd med glitter, bomullstussar, prydliga kullörta ljus i praktiska hållare, svenska flaggan i topp, järnfot med vatten i.

En period omkring 1915 var julgranen behängd med glasprismor och tomtebloss äpplen och karameller.

I mitt gamla hem fortsätter familjen med tvätt, bak, slakt men ej med sikt på så lång tid som förr, närmaste släkten aväter gemensamt måltiden julaften, julklapparna utdelas till alla i familjen under det gottorna blivit rikhaltigare nötter av alla slag, marmelad och kakor, vin och glögg, och så radioprogram, nötlekar äro sällsynta, pantlekar förekommer ej.

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 14.

Att förändringar inträtt under denna tidsperiod i både det materiella och andliga livet är bekant, vad jag hitintills berättat handlar om bondens liv i helg.

Åren 1920-1930 var här på orten ett stort uppsving i avlöninghänseende, 1914-1918 var för bonden särskilt gynnsamma år producerade livsmedel steg i det oändliga och medförde nya vanor ibland dem som hade tillfälle att bara sälja.

Därefter höjdes tjänstelönerna och medförde minskad arbetskraft å dessa medelstora jordbruk, i och med bonden fick inkomster inköptes diverse maskiner, tjänarne försvann från dessa bondehem, familjen arbetade själva å gårdarne, det blev ingen tid till varken hemslöjd eller stort julstök, en hel del av gamla traditionella arbeten slopades, vad som tidigare måste göras och lagas i hemmen inköptes färdigt.

Skriv endast på denna sida!

No. 25.

ACC. NR.

M. 7940:34

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av: Densamme
Uppteckningsår: 1941 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pkt. 14.

Inga fattiga kommer julaften för att få mat, mängden av mat har reducerats till ett minimum mot förr, kommunikationerna har gjort sitt, elektrifiering sitt, evad det rör det andliga livet besöks alljämt fädrens kyrka julottan mangrant, fastän ottan är framflyttad till halv 7, övriga gudstjänster åhöres i radio, det förflutna, sinnet för ljusets stora högtid har avtrubbats, vilken fördel eller nackdel det nya släktet har, kan jag ej yttra mig om, denna stundande julhögtid måste inskränkningar göras emot ens vilja, men hoppas jag att de som sätter värde på sina fädrens goda seder åter skall få fira sin julhögtid på fädrens sätt, både med lekamlig och andlig spis, förrättat av goda människor inom hemmets hank och stör.

Är det något jag förbitaget i denna långa berättelse ber jag om overseende och står jag till Eder tjänst så gott jag kan.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R.

M. 7940:35

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Eric B. Karlsson
Härad: Medelsta Adress: Bråstorp Tving
Socken: Tving Berättat av:
Uppteckningsår: 1941 Född år i

Frågelista No. LUF.35

Eftersom hela min släkt är genuina landbor kan ej
denna lista besvaras.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!